

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 10

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 10 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши хузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети хузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодида Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал:

https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Фарманова Гулнара Комилевна
МЕТОДЫ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ТЕРРИТОРИИ САМАРКАНДСКОГО
СОГДА В КОНЦЕ XIX – НАЧАЛЕ XX ВЕКА 9-18

Саидбобоева Гулзора Нематжоновна
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АРХИВИ ҲУЖЖАТЛАРИДА ГИДРОЭЛЕКТР СТАНЦИЯЛАРИНИНГ
ҚУРИЛИШИГА ДОИР МАЪЛУМОТЛАР (XX АСР 20-ЙИЛЛАРИ ОХИРИ-30-ЙИЛЛАР
БОШИ) 19-26

Ахмедов Шахзод Фарход ўғли
МУСТАҚИЛЛИККА ЭРИШИШ АРАФАСИДА ЎЗБЕКИСТОНДА ЧОРВАЧИЛИКНИНГ
УМУМИЙ ҲОЛАТИ ВА МАВЖУД МУАММОЛАРИ 27-34

Mirsoatova Sayyora Turg'unovna
MARKAZIY FARG'ONA NEOLIT JAMOALARI MADANIYATI HAQIDA MULOHAZALAR 35-39

Янгибоева Дилноза Ўктамовна
МУҲАММАД ШАРИФЖОН МАХДУМ САДРИ ЗИЁНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ
ФАОЛИЯТИ 40-48

Маҳмудов Эркинжон Асқаралиевич
АРАБЛАР ТОМОНДАН ФАРФОНАНИНГ ЗАБТ ЭТИЛИШИ ҲАҚИДАГИ МАЪЛУМОТЛАР ВА
УЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ 49-53

Yoriqulov Nasibulla Xoliyorovich
O'ZBEKISTON HUDUDIGA G'ARB ME'MORCHILIK AN'ANALARINING KIRIB KELISHI 54-58

Ergasheva Bahridil G'olibjonovna
IJTIMOIY TARMOQLARDAGI REKLAMALARNING IJTIMOIIY-MA'NAVIIY HAYOTGA TA'SIRIGA
DOIR MULOHAZALAR (ETNOSOTSILOGIK TAHLIL) 59-65

Абдухамидов Исломбек Абдухалим ўғли
МЕҲНАТ МИГРАЦИЯСИНИ ЎРГАНИШДА ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАР 66-74

Boltayeva Moxichehra Jamshid qizi
XORIJIIY INVESTITSIIYALARNI JALB QILISH BO'YICHA AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR VA
ERISHILGAN KO'RSATKICHLAR (JIZZAX VILOYATI MISOLIDA) 75-80

Кандахаров Анваржон Хасанович, Бабаярова Шахноза Шухратовна
БУХОРО ХОНЛИГИДА АБДУЛЛАХОН II ДАВРИНИНГ ҚУРИЛИШ ИНШООТЛАРИ
ТАРИХИГА БИР НАЗАР 81-86

8.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Boltayev Nurali Shiramatovich
AGRAR OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHNING
BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 87-93

<i>Дустова Мухайё Худайбердиевна</i> РОСТ, УСТОЙЧИВОСТЬ, ДОХОДНОСТЬ: ЭКОНОМЕТРИКА ФИНАНСОВЫХ ПОТОКОВ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	94-102
<i>Ravshanov Malik Naimovich</i> METHODOLOGY FOR DETERMINING THE NEED FOR ECONOMIC RESOURCES OF THE ROAD TRANSPORT COMPLEX.....	103-108
<i>Xushmuradov Oman Namozovich</i> TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI	109-115
<i>Raximjonov Kamronbek Ixomjon o'g'li</i> DAVLAT XARIDLARINI AMALGA OSHIRISHDA KORRUPSIYANI OLDINI OLISH	116-121
09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна</i> АКАДЕМИК ИБРОҶИМ МЎМИНОВ ИЛМИЙ ЖАСОРАТИНИНГ ЯНГИ ҚИРРАСИ	122-128
<i>Talabov Baxriddin Alijanovich</i> KONSTITUTIONIZM DEMOKRATIK RIVOJLANISHNING ASOSI SIFATIDA	129-134
<i>Tajibaev Muxiddin Abdurashidovich</i> JAMIYAT HAYOTIDA SINERGETIK DUNYOQARASH PARADIGMASINI TADQIQ QILISHNING AHAMIYATI	135-140
<i>Солиев Икромжон Комилжонович</i> РАҚАМЛИ ДУНЁДА ИНСОН ҚАДРИ МУАММОСИ: ИЛМИЙ-ФАЛСАФИЙ ТАЛҚИН	141-147
<i>То'хтайев Hakim Primovich</i> TASAVVUF TA'LIMOTLARIDA QADRIYATLAR TRANSFORMATSIYASINING NAMOYON VO'LISH XUSUSIYATLARI	148-153
<i>Уразалиева Гулшада</i> СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ КАТЕГОРИИ «ГЕНДЕР» В СИСТЕМЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ	154-160
<i>Гуламова Мавжуда Ташпулатовна</i> ИЖТИМОЙ АХЛОҚ МЕЗОНЛАРИНИ ЎРГАНИШДА КУМУШХОНАВИЙ ВАСИЯТНОМАЛАРИНИНГ ЎРНИ	161-167
<i>Xoliqov Lazizjon Maxmud o'g'li</i> GLOBAL O'ZGARISHLAR SHAROITIDA O'ZBEKISTONNING IJTIMOYIY-DUNYOVIY DAVLAT SIFATIDAGI MAQOMI (IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLIL)	168-172
<i>Quvonov Sardor Zokirovich</i> MA'NAVIY TARBIYANI SHAKLLANTIRISHDA "MANOQIBI SHAYX XUDOYDOD VALIY" ASARINING AHAMIYATI	173-178
10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	

<i>Халметова Меҳрибону Гайратжонова</i> ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ДЕТСКОЙ ЛЕКСИКИ В НЕМЕЦКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ	179-186
<i>Abdijabbor Amanov</i> MURAKKAB SINTAKTIK BUTUNLIKNING MATNNING KATTA BIRLIGI SIFATIDA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	187-193
<i>Umarova Xurshida Zikiryoхonovna</i> AQSH ADABIYOTIDA PSIXOLOGIK ROMAN TADRIJI	194-201
<i>Odinayev Bekqul Imamqulovich</i> LISONIY SHAXS: TA'RIF, TAHLIL, TALQIN	202-210
<i>Jaloliddin Jo'rayev, Jamoliddin Jo'rayev</i> "DEVONI LUG'ATIT-TURK" VA "GULSHAN UL-ASROR"DAGI QADIMGI TURKIY SO'ZLAR QIYOSI	211-217
<i>Saidov Akmal Azimovich</i> "TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI" YO'NALISHIDA TAHSIL OLAYOTGAN TALABALARDA MADANIYATLARARO MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	218-224
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Qosimov Botirjon Ma'rufjon o'g'li</i> SUDYALAR OLIY KENGASHINI SUDYALARNING CHINAKAM HAMJAMIYATI ORGANIGA AYLANTIRISHNING KONSTITUTSIYAVIY MASALALARI	225-231
<i>Жўраев Дилмурот Мухторович</i> МАЪМУРИЙ ВА ОММАВИЙ ҲУҚУҚИЙ МУНОСАБАТЛАРДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИГАН НИЗОЛАРНИ СУДДА ҲАЛ ЭТИШДА КЕЛИШУВ ТАРТИБ-ТАОМИЛЛАРИНИ ҚЎЛЛАШГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ АЙРИМ МАСАЛАЛАР	232-240
<i>Эшонхонов Камолхон Маматхонович</i> БАНД СОЛИНГАН МУЛКНИ ҚОНУНГА ХИЛОФ РАВИШДА ТАСАРРУФ ЭТИШ ЖИНОЯТИНИ КВАЛИФИКАЦИЯ ҚИЛИШДАГИ АЙРИМ МАСАЛАЛАР.....	241-246
<i>Бўриев Одил Қобилович</i> КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШ – ИНСОН ҚАДРИНИ ЮКСАЛТИРИШ МЕЗОНИДИР	247-253
13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Umarzoda Shohruh Azamat o'g'li</i> "ALGORITMIK TILLAR VA DASTURLASH ASOSLARI" FANI MAZMUNI VA O'QITISHNING MAVJUD HOLATI	254-259
<i>Эргашева Гули Исмоил кизи, Инамова Гуллола</i> ЗНАЧИМОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ ФОНЕТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ПРОЦЕССЕ КОММУНИКАЦИИ.....	260-265

<i>Bobomurotov Sirojiddin Mengziyo o'g'li</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA TABIIY FANLARNI VARIANTIV TUSHUNCHALAR ASOSIDA O'QITISHDA SHARQ MUTAFAKKIRLARINING O'RNI	266-271
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK JIHATLARI	272-277
<i>Ботиров Азизбек</i> РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ: АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ	278-283
<i>Эшбеков Сардор Журакулович</i> ЁШЛАРНИ ҲАРБИЙ ВАТАНПАРВАРЛИК РУҲИДА ТАРБИЯЛАШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШИНИГ МУҲИМ ОМИЛИ	284-288
<i>Abdullaeva Feruza Suyunovna</i> KASBIY TERMINOLOGIYANI O'RGATISHDA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	289-293
<i>Ortiqov Oybek Rustamovich</i> OLIV TA'LIM MUASSASALARIDA MA'NAVIY-MA'RIFIY ISHLARNING TASHKIL ETILISHI.....	294-298
<i>Erhanova Nasiba Absayitovna</i> MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARINING "TIL VA NUTQ" MARKAZIDA INNOVATSION FAOLIYAT OLIB BORISH	299-303
<i>Robiya Mannopova</i> INNOVATIVE COMPETENCY AS A CORE COMPETENCE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS.....	304-308
<i>Qodirov Olim Odilovich</i> REFLEKSIV YONDASHUV, UNING MOHIYATI VA KONSEPTUAL ASOSLARI.....	309-314
<i>Xaydarova Mahliyo Xabibullayevna</i> TARBIYA FANINI O'QITISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	315-322
<i>Xasanova Gulsanam Xusanovna</i> IJTIMOIY-MADANIY FAOLIYATDA MAGISTRATURA TALABALARINING TASHKILIY- BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI	323-328

13.00.00- Педагогика фанлари

Хайдарова Махлиё Хабибуллоевна

Termiz davlat pedagogika instituti, Boshlang'ich ta'lim
metodikasi kafedrasida katta o'qituvchisi, PhD.

TARBIYA FANINI O'QITISHNING ILMIIY-NAZARIY ASOSLARI

Annotatsiya. Ushbu maqolada Respublikamizda uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirish, ta'lim sifatini yaxshilash va samaradorligini ta'minlashda moddiy omillar bilan bir qatorda bo'lajak o'qituvchilarning Tarbiya fanini o'qitishga metodik tayyorlash pedagogik muammo sifatida darajasi, salohiyati jixatidan ham muhim ahamiyatga ega ekanligi asoslangan. Talabalarning tarbiyaviy ishlar tizimini rivojlantirish va davr talablariga muvofiq faoliyat yurita olishlari uchun zarur shart-sharoit yaratishda boshlang'ich ta'lim tizimi alohida o'rin tutishi izohlangan.

Kalit so'zlar: mutafakkir, ta'lim, tarbiya, talaba va o'quvchi, ijtimoiy munosabat, dars, mazmun

Khaidarova Mahliyo Khabibullayevna

Termiz State Pedagogical Institute, senior teacher of
the Department of Primary Education Methodology, Ph.D.

SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF TEACHING EDUCATION

Abstract. This article is based on the fact that in addition to material factors in improving the system of continuous education in our Republic, improving the quality and ensuring the effectiveness of Education, methodological training of future teachers for teaching the discipline of Education is of great importance as a pedagogical problem. It is explained that the primary education system occupies a special place in creating the necessary conditions for the development of the system of educational work of students and their ability to operate in accordance with the requirements of the period.

Keywords: thinker, education, upbringing, student and student, social attitude, lesson, content

Хайдарова Махлиё Хабибуллоевна

Термезский государственный педагогический институт,
старший преподаватель кафедры методики
начального образования, к.э.н.

НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ ВОСПИТАНИЕ

Аннотация. В данной статье обосновано, что наряду с материальными факторами совершенствования системы непрерывного образования в нашей республике, повышения качества и эффективности образования методическая подготовка будущих учителей к преподаванию дисциплины воспитание как педагогическая проблема имеет важное значение и по уровню, и по потенциалу. Объясняется, что система начального образования играет особую роль в создании необходимых условий для развития системы воспитательной работы учащихся и их способности функционировать в соответствии с требованиями периода.

Ключевые слова: мыслитель, образование, воспитание, ученик и ученик, социальное отношение, урок, содержание

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I10Y2023N47>

Kirish. Respublikamizda so'nggi yillarda uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish yo'lini davom ettirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga muvofiq yuqori malakali kadrlarni tayyorlashning normativ-huquqiy asoslari yaratilmoqda. "Davlat va jamiyat oldida turgan muhim vazifalarni hal etishda mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir, yurtparvar, tashabbuskor, zamonaviy bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirgan, insoniy fazilatlarga ega yoshlarni professional kasb egasi sifatida tayyorlash, bu borada yangicha yondashuvlarni talab etadigan ta'lim-tarbiya usullaridan foydalanishda tarbiyaviy ishlar ta'sirchanligini oshirishga bog'liq[1]. Umumta'lim muassasalarida o'quvchilarining yoshiga xos psixo-fiziologik jihatlarini hisobga olgan holda ularda umuminsoniy qadriyatlar va barkamol ma'naviyatni, sog'lom tarbiyaviy muhitni chuqur singdirish, o'quvchilarni vatanparvarlik, insonparvarlik ruhida tarbiyalash, ma'naviy va tarbiyaviy ishlarni yangicha ko'rinishda tashkil etish ustuvor vazifalar etib belgilandi. Bu esa oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini Tarbiya fanini o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish va rivojlantirib borish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Markaziy Osiyoda tarbiyaga oid pedagogik qarashlarni rivojlanish tarixi o'rganilganda ta'limda turli usullarning amaliyotda qo'llanilganini ko'rish mumkin. Sharqda azaldan yosh bolalarni tug'ilganidan boshlab voyaga yetgunigacha ma'lum tartibda tarbiyalab borilgan[2]. Bolalarni yakka tartibda o'qitishdan ko'ra jamoa tartibida o'qitilishi afzal deb hisoblangan. Bu uslubning ustunligi shundaki talabalar o'qish va tarbiya davomida ilmga chanqoqlik sezadi. Ular birga ta'lim olganlarida doimo bir-birlari bilan muloqotga kirishadilar hamda bu ularning tarbiyasi va nutqlarini rivojlantiradi. Ushbu holatdan shu narsa aniq bo'ladiki, tarbiya ijtimoiy hodisa bo'libgina qolmay, jamiyat a'zolarining o'zaro aloqalarini rivojlantiruvchi, tartibga soluvchi muhim asos ham hisoblanadi.

Jadid namoyondalaridan Abdulla Avloniyning pedagogikaga oid asarlari ichida "Turkiy guliston yoxud axloq" asari XX asr boshlaridagi pedagogik fikrlar taraqqiyotini o'rganishda katta ahamiyatga molik asar hisoblanadi. "Turkiy guliston yoxud axloq" asari axloqiy va ta'limiy tarbiyaviy asardir. Asarda insonlarni "yaxshilikka chaqiruvchi, yomonlardan qaytaruvchi" ilm-axloq haqida fikr yuritiladi[3].

Abdulla Avloniy pedagog sifatida bola tarbiyasining roli haqida fikr yuritib "Agar bir kishi yoshligida nafi buzilib, tarbiyasiz, axloqsiz bo'lib o'sdimi, allohu akbar, bunday kishilardan yaxshilik kutmoq yerdan turub yulduzlarga qo'l uzatmak kabidur" deydi. Uning fikricha, bolalarda axloqiy xislatlarning tarkib topishida ijtimoiy muhit, oilaviy sharoit va bolaning atrofidagi kishilar g'oyat katta ahamiyatga ega.

O'zbek pedagogikasi tarixida Abdulla Avloniy birinchi marta pedagogikaga "Pedagogiya", ya'ni bola tarbiyasining fanidir, deb ta'rif berdi. Tabiiy bunday ta'rif Avloniyning pedagogika fanini yaxshi bilganligidan dalolat beradi.

Mutafakkir bola tarbiyasini to'rt bo'limga ajratadi:

1. "Tarbiyaning zamoni".
2. "Badan tarbiyasi".
3. "Fikr tarbiyasi".

4. "Axloq tarbiyasi"

"Tarbiyaning zamoni" bo'limida tarbiyani yoshlikdan berish zarurligini, bu ishga hammani: ota-ona, muallim, hukumat va boshqalarning kirishishi kerakligini ta'kidlaydi. "Al-hosil tarbiya bizlar uchun yo hayot-yo mamot, yo najot-yo halokat, yo saodat-yo falokat masalasidir" deb uqtiradi Avloniy. Tarbiya xususiy ish emas, milliy, ijtimoiy ishdir. Har bir xalqning taraqqiy qilishi, davlatlarning qudratli bo'lishi avlodlar tarbiyasiga ko'p jihatdan bog'liq, deb hisoblaydi adib. Tarbiya zurriyot dunyoga kelgandan boshlanib, umrning oxiriga qadar davom etadi. U bir qancha bosqichdan - uy, bog'cha, maktab va jamoatchilik tarbiyasidan tashkil topgan[4].

Tarbiyaning zamoni haqida to'xtalar ekanmiz, u tarbiyaning asosini tashkil qilishini anglashimiz mumkin bo'ladi. Chunki badan tarbiyasi yoki fikr tarbiyasi ham aynan tarbiya zamonida amalga oshadi. Shuning uchun ham boshlang'ich sinf o'quvchilarini tarbiyalashda asosiy urg'uni tarbiya oluvchiga emas, tarbiya beruvchi shaxsiga qaratish o'rinli deb hisoblaymiz. Taqlid va andoza olish nuqtayi nazaridan boshlang'ich sinf o'quvchilari juda faol bo'ladilar. Nazariy bilimlar asosiga emas, bevosita amaliy tajribalar asosiga qurilgan ta'lim ustuvor va beqiyosdir. Ta'lim-talaba bilishi, egallashi kerak bo'lgan bilimlar manbai bo'lsa, tarbiya-o'zlikda mujassam bo'lgan bilimlarni ya'ni nazariyani bevosita amaliyotga tatbiqi sifatida qaralishi o'rinli bo'ladi[5]. Abdulla Avloniy tarbiyani turli doiralarda turlicha, keng ma'noda talqin qiladi. Tarbiya birgina odob-axloq bilan chegaralanmaydi. Mutafakkir birinchi navbatda bolaning sog'ligi haqida g'amxo'rlik qilishi lozimligini aytadi. Adibning izoh berishicha, sog'lom fikr, yaxshi axloq, ilm-ma'rifatga ega bo'lish uchun badanni tarbiya qilish zarur. "Badanning salomat va quvvatli bo'lmog'i insonga eng kerakli narsadur. Chunki o'qumoq, o'qutmoq, o'rganmoq va o'rgatmoq uchun insonga kuchli, kasalsiz jasad lozimdir" deya ta'kidlaydi. Mutafakkirimiz badan tarbiyasini olib borish masalasida ota-onalarga murojaat qilsa, bolani fikr tomondan tarbiyalashda o'qituvchilarning faoliyatlariga alohida e'tibor beradi. Ya'ni tarbiyali shaxs voyaga yetkazishda ota-ona va o'qituvchilarni ahamiyatini yuksak baholaydi. Shuning uchun ham bizning ajdodlarimiz, yoshi keksalarimiz ta'lim-tarbiya masalasida inson shaxsi uning xususiyatlarini hisobga olib ish ko'rganlar.

Buyuk mutafakkirlarimizdan Abu Nasr Farobiy yozganidek, ta'lim-tarbiya ishini boshlashdan avval tarbiyalanuvchilarning shaxsiy xislatlarini o'rganish lozim. Alloma o'zining "Baxt-saodatga erishuv to'g'risida" asarida bilimlarni o'rganish tartibi haqida batafsil fikr bayon etadi. Farobiy ta'limotida inson ta'lim yordamida barcha fanlarni puxta o'zlashtirish bilan ma'naviy-axloqiy fazilatlariga, odob me'yorlari va kasb-hunarga oid malakalarga ega bo'ladi[6]. U ta'lim-tarbiyada rag'batlantirish, odatlantirish, majbur etish metodlarini ilgari surdi. Bu usullar esa, o'z navbatida, "Fozil insonlar jamiyati"da axloqan pok, barkamol avlodning tarbiyasi uchun xizmat qilish kerak edi.

Farobiy ta'lim-tarbiyaga birinchi marta ta'rif bergan mutafakkir sanaladi. Ta'lim degan so'z insonga o'qitish, tushuntirish asosida nazariy bilim berish, tarbiya - insoniy fazilatni hamda ma'lum hunarni egallash uchun zarur bo'lgan xulq normalarini va amaliy malakalarni o'rgatishdir, deydi olim. Ta'lim-tarbiyaga oid qarashlar bugungi kunda ham dolzarbliki bilan ahamiyatlidir. Olimning ta'lim-tarbiyaga oid fikrlaridan quyida na'munalar keltiramiz. "Bilim, marifat yaxshi axloq bilan bezanmog'i lozim." Ushbu fikr bilan har qanday bilim yoki kasb egasi tarbiya ko'rgan bo'lishi va unga amal qilishi kerakligini ta'kidlaydi.

Tasavvuf olamining allomalari Najmiddin Kubro, Fariddin Attor, Baxovuddin Naqshband, Ahmad Yassaviy, Jaloliddin Rumiy, Abdurahmon Jomiy, Aziziddin Nasafiy, Alisher Navoiylarning ijodiy faoliyati, boy ma'naviyati tufayli milliy tarbiya tizimining asoslari vujudga keldi[7].

Bu allomalarning asarlari o'rganish natijasida shu narsa ravshanlashadiki, tananing sog'lomligi nafaqat fikrning teranlashishini balki, uning ravshanlashishini ham kafolatlaydi. Zero, ko'plab allomalarimizning asarlarida ham bu o'z aksini topgan. "Munosib inson bo'lish uchun odamga ikki imkoniyat: ta'lim va tarbiya olish imkoniyati berilgan. Ta'lim olish orqali nazariy kamolotga erishiladi, tarbiya esa, bu kishilar bilan muloqotda axloqiy qadr-qimmatni va amaliy faoliyatni yaratishga olib boradigan yo'ldir" deydi Abu Nasr Forobiy o'z asarida. Bundan bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'qitish jarayonida nafaqat ta'lim tizimini mukammal, balki tarbiyaviy jarayonlarni ham keng qamrovda olib borish kerakligini anglaymiz.

Tahlil va natija. Ta'limning eng muhim ijtimoiy vazifalaridan biri-insonni jamiyatdagi keng faoliyatga tayyorlash ekan, ta'lim tizimiga qo'yilgan talab ham shu bilan belgilanadi. Shuning uchun ham ta'limning eng maqbul yo'nalishlarini aniqlab, uni rivojlantirish istiqbollari belgilab berish, jamiyat hayotida yuz berayotgan o'zgarishlar bilan uyg'un holda shu jamiyatda o'z o'rnini topa oladigan shaxsni tarbiyalashdan iborat ulkan vazifa qo'yiladi. Ta'lim tizimini tartibga solish va uni izchillik bilan rivojlantirib borish asosida esa mustaqil va erkin fikrlovchi o'quvchilarni kamol toptirish, rivojlantirish, tarbiyalash ehtiyoji ham mavjud. Buning uchun esa ta'lim-tarbiya tizimini muntazam takomillashtirib, milliy tarbiya tamoyillari bilan uzviy aloqadorlikda rivojlantirishni ta'minlay olishimiz zarur. Ana shundagina biz bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini Tarbiya fanini o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirishga oid ishlarni samarali tashkil eta olamiz va kutilgan natijalarga erisha olamiz[8].

Talaba-yoshlarning mafkuraviy immunitetini mustahkamlash, ularda yuksak axloqiy sifatlarni tarbiyalash, ularning kasbiy kompetentligi bilan insoniy fazilatlarini uyg'unlashtirish, professor-o'qituvchilarning tarbiyaviy mas'uliyatini oshirish, ta'lim va tarbiya uyg'unligini amalda ta'minlash uchun fanlarning har bir mavzusidagi tarbiyaviy maqsaddan unumli foydalanilishini ta'minlash mexanizmlari rivojlantirilib borilishi bugungi kun talabi bo'lib qolmoqda. Mamlakatimizda olib borilayotgan barcha islohotlar jamiyatimizning turli sohalarida rivojlanish, o'sishlarga asosiy zamin bo'lmoqda. Shu bilan bir qatorda ta'lim jarayonini tashkil etuvchi mahoratli pedagoglarga bo'lgan ehtiyojni kundan-kun ortib borishi kuzatilmoqda. Hozirgi kunda zamonaviy va kuchli pedagog o'z ustida muntazam ishlab, mahoratini oshirib borishi, keng dunyoqarashi, muallimlik mahorati bilan ta'lim oluvchilarni o'z ortidan ergashtirib, ularga to'g'ri yo'l ko'rsata oladigan bo'lishi lozim. Dunyo ta'lim tizimida bo'layotgan rivojlanish va o'zgarishlardan ortda qolmaslik uchun ta'lim jarayonidagi yangilanishlarni teran anglash va ularni amalda qo'llay olish bugungi kun o'qituvchisiga qo'yilgan eng muhim talablardan biridir. Bu boshlang'ich ta'lim tizimida faoliyat olib borayotgan o'qituvchilar zimmasiga juda ko'p mas'uliyatni yuklaydi, zero o'quv-metodik ta'minotini modernizatsiyalash, o'quv dasturi va rejalarini muntazam takomillashtirish, zamon talablariga har jihatdan moslab borishni taqozo etadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev 2017-yil 14-yanvar kuni mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga

bag'ishlangan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisida so'zlagan "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak mavzusidagi ma'ruzasida "tajribali pedagog va mutaxassislarni jalb etgan holda, o'quv reja va dasturlarni tubdan qayta ko'rib chiqish zarur. Oldimizda yoshlarga tarbiya berish, psixologiya va boshqa turli sohalarida kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash bo'yicha murakkab vazifa turibdi" deb ta'kidlagan edi. Ushbu dolzarb vazifalarni uzluksiz ta'lim tizimining boshlang'ich bo'g'ini bo'lgan boshlang'ich sinf o'qituvchilarini Tarbiya fanini o'qitishni tubdan isloh qilish tizimini takomillashtirishdan boshlash maqsadli bo'ladi[4]. Buning uchun, avval, mavjud o'quv-metodik ta'minotni tashkil etuvchi o'quv-me'yoriy hujjatlar, o'quv qo'llanma, metodik ko'rsatma va tavsiyalar hamda o'quv-metodik majmualarning tarkibiy qismlarini qiyosiy o'rganish va tahlil qilish, shu orqali muammolarni aniqlash, ularga bugungi kun nuqtai nazaridan baho berish zarur deb hisoblaymiz.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini Tarbiya fanini o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish ham o'quv-me'yoriy hujjatlari Davlat talablari, o'quv reja va o'quv dasturlariga tayangan holda olib boriladi. Ushbu dasturlar asosida olib boriladigan ta'lim jarayoni negizida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini boshqa fanlar bilan bir qatorda Tarbiya fanini o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish vazifasi yotadi. Bu uzluksiz jarayon tizimli va izchillik bilan olib borilishini ta'lab etadi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini metodik tayyorlashda oliy ta'limda o'qitiladigan mutaxassislik fanlari muhim ahamiyatga ega.

Bugungi kunda yangilangan o'quv reja va dasturlarni amalga oshirishda o'quv-metodik ta'minotni boyitish hamda boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash uchun innovatsion yondashuvlarni belgilab olish zaruriyati yuzaga keldi. XX asrning 70-yillari boshida boshlang'ich ta'lim o'qituvchilar va pedagogika fakultetlari talabalari V.P.Bespalko, V.Kan-Kalik va boshqalarning ishlaridan foydalana boshladi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishning **birinchi yo'nalishi** - fan, g'oya, bilim, ko'nikma va malaka uyg'unligidan tashkil topgan bo'lib, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining metodik zaxirasini rivojlantirishga qaratilgan mutaxassislik fanlari tanlanadi, zamonaviy-innovatsion(xorijiy) g'oyalar ilgari suriladi, mavjud bilim avtomatlashishiga qaratilgan ta'lim mazmuni loyihalashtiriladi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishning **ikkinchi yo'nalishida** - nazariy va amaliy bilimlar an'anaviy, masofaviy yoki aralash ta'lim shaklida o'zlashtirilishi yoki yetkazish mazmuni aniqlab olinadi. **Uchinchi yo'nalishda** aynan masofaviy ta'lim sharoitida nazariy va amaliy bilimlarning modifikatsion (inversion, inkorporativ, adaptiv) qabul qilish va yetkazish usullari tatbiq etiladi va **to'rtinchi yo'nalish** asosida **integrativ, yondashuvli va kognitiv** kabi samarali jarayon tashkil etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 6-iyuldagi 422-son qaroriga asosan Tarbiya darsligi amaliyotga joriy etildi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'quvchilarining yoshi va psixofiziologik xususiyatlarini inobatga olgan holda ularning ongiga umuminsoniy qadriyatlar va yuksak ma'naviyatni yanada chuqur singdirish, ularni vatanparvarlik va insonparvarlik ruhida tarbiyalash, umumiy o'rta ta'lim muassasalaridagi ma'naviy-tarbiyaviy ishlarni yangicha asosda tashkil etish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori qabul

qilindi. Unga ko'ra milliy ta'lim-tarbiya ko'rgan kadrlar tarbiyalash bugungi kunning asosiy va dolzarb masalasi sifatida e'tirof etilmoqda. Pedagogik jarayonni tashkil etishda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini metodik tayyorgarligini takomillashtirish orqali milliy, umuminsoniy va qadriyatli ta'limni tashkil etish imkoniyatlari keng targ'ib qilinmoqda[6].

1. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida "Odobnoma", "Vatan tuyg'usi", "Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari" hamda "Dunyo dinlari tarixi" fanlarini birlashtirgan holda yagona Tarbiya fani 1-9 sinflarda 2020-2021-o'quv yilidan, 10-11-sinflarda esa 2021-2022 o'quv yilidan boshlab fanlarga ajratilgan umumiy soatlar doirasida bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etilishi belgilab berildi. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartining boshlang'ich sinflarda Tarbiya fani bo'yicha tayanch o'quv reja, o'quv dasturi, malaka talablari tahlil qilindi.

Umumiy o'rta ta'limning tayanch o'quv rejasiga muvofiq boshlang'ich sinflarda Tarbiya fani bo'yicha belgilangan ta'lim mazmunini o'quvchiga yetkazish uchun ajratilgan o'quv soatlari:

O'quv fani	Sinflar				Haftalik umumiy soat
	1 sinf	2 sinf	3 sinf	4 sinf	
Tarbiya	1 soat	1soat	1soat	1soat	1s (sinflar kesimida)

Umumiy o'rta ta'limning o'quv dasturi boshlang'ich sinflarda Tarbiya fanining sinflar va mavzular bo'yicha hajmi, mazmuni, o'rganish ketma-ketligi va shakllantiriladigan ko'nikmalar tahlil qilindi. Unga ko'ra Tarbiya fanini asosiy mazmunini individual o'zlashtirilishini hisobga olgan holda bo'lajak o'qituvchilarning kuchli bilim va tafakkurga ega bo'lishi eng muhim omil hisoblanadi.

Umumiy o'rta ta'lim davlat ta'lim standartida umumiy o'rta ta'lim muassasalari uchun umumta'lim fanlaridan o'quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab chiqishga qo'yiladigan umumiy talablar ham belgilab berilgan bo'lib unga ko'ra o'quv-metodik majmua sifatida darslik ham bir qator umumiy talablarga muvofiq bo'lishi lozim. Xususan, darsliklarning davlat ta'lim standartida belgilab berilgan talabga ko'ra nazariy ma'lumotlardan tashqari amaliy-tajriba va sinov mashqlarini qamrab olinishi va o'quv materiallari sifatida yangi ma'lumotlardan foydalanish imkoniyatiga ko'ra amaldagi Tarbiya fanidan darsliklar tahlil qilindi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablari boshlang'ich sinf Tarbiya darsliklarida o'quv materiallari sifatida axborotlarning turli ko'rinishlaridan foydalanilganligi tahlil qilindi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablari 1-4- sinfi uchun Tarbiya darsliklarida o'quv materiallari sifatida axborotlarning turli ko'rinishlaridan foydalanilganligining tahlili:

Darsliklar	Rasm ko'rinishidagi axborotlar	Matn ko'rinishidagi axborotlar
1-sinf Tarbiya darsligi	70%	30%
2-sinf Tarbiya darsligi	60%	40%
3-sinf Tarbiya darsligi	55%	45%
4-sinf Tarbiya darsligi	55%	45%

O'tkazilgan tahlillar asosida boshlang'ich sinf Tarbiya darslarida turli ko'rinishdagi bilimlar bilan ishlash imkoniyatining mavjudligi ma'lum bo'ldi.

Shuningdek, yangi ma'lumotlardan o'quv materiallari sifatida foydalanish bo'yicha ayrim jihatlarga ahamiyat qaratilishi lozimligi aniqlandi:

- tasvir ko'rinishidagi yangi ma'lumotlardan o'quv materiallari sifatida foydalanishda ob'ektlarni tasvirlashning qoidalariga amal qilinishi lozim;

- ba'zi tasvir ko'rinishidagi ma'lumotlar berilgan topshiriqni bajarishda muhim ahamiyatga ega emasligi;

- o'quv materiallarida yangi ma'lumotning turli ko'rinishlaridan foydalanib o'qish, solishtirish va taqdim etishga o'rgatish, shuningdek, turli ko'rinishda berilgan ma'lumotlarni taqqoslash va ulardan foydalanishga o'rgatish;

- yangi mavzuni tushuntirishda yangi ma'lumotlarning yetarli emasligi;

- har bir mavzuni tushuntirish va mustahkamlashda amaliy harakterdagi topshiriqlar berish;

- amaliy harakterdagi topshiriqlar uchun hayotiy namunalardan foydalanish.

Tasvir ko'rinishidagi axborotlarni tushuntirishda ma'lum qoidalar ishlab chiqilishi zarur. Va ushbu qoidalar doimiy ravishda dars davomida qo'llanilishi va o'quvchilar tomonidan ko'nikmaga aylanishiga erishilishi nazorat qilinishi kerak. Yangi axborot, ma'lumotlarni o'qitish jarayonida tasvirlarni to'ldirish uchun yozma, og'zaki va qo'shimcha adabiyotlar taqdim qilinishi kerak[3]. Ushbu jarayon muvaffaqiyatli amalga oshirilganda sifat, samara ko'rsatkichi oshib boradi. Auditoriya muhiti, ichki imkoniyati va ta'lim oluvchilarning qabul qila olishiga qarab materiallarni turli ravishda taqdim etish, metodik imkoniyatlarni rivojlantirish, pedagogik jarayonni boshqarish, darsning asosiy maqsadi yangi bilim berishga erishiladi.

Xulosa. Ta'lim sohasida davlat bosh buyurtmachi bo'lib, u bitiruvchilarga talabni jamiyatning ehtiyojidan kelib chiqib belgilaydi. Kishilik jamiyati doimiy rivojlanishda bo'lib, unda erishilayotgan yutuqlar ta'lim samaradorligi bilan bevosita bog'liq. Shuningdek, jamiyatda erishilgan yutuqlar ta'limda o'z aksini topib boradi. Ya'ni, kishilik jamiyati va ta'lim jarayoni doimo qaytar a'loqada bo'ladi. Bunda, ta'lim jarayonini zarur axborotlar bilan ta'minlash ta'lim va shu bilan birga kishilik jamiyatining rivojlanishida asosiy omil hisoblanadi. Demak, Tarbiya fanini o'qitish jamiyat ehtiyojlaridan kelib chiqib, uning talablariga javob beruvchi puxta tayyorgarlik darajasiga ega bitiruvchilarni tarbiyalashni maqsad qilib qo'yadi.

Adabiyotlar/Literatura/References

1. O'zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi O'RQ-406 son Qonuni. 2016 yil 14 sentabr.
2. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Ta'lim to'g'risida" O'RQ-637-son Qonuni. <https://lex.uz/docs/5013007>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son Farmoni. 2017-yil 7-fevral.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" PF-5847-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/4545884>
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4623-son Qarori. <https://lex.uz/docs/4749364>.

6. Nilufar Maxsudovna Koshanova. Umumta'lim maktablarida "Tarbiya" fanini o'qitish: davr talabi, etijoj va zaruriyat. 2022. Volume 3.
7. Haydarova M.X. Boshlang'ich sinflarda tarbiya fanini o'qitishning pedagogik asoslari// O'zbekiston milliy universiteti xabarlari. –Toshkent, 2022. B-221-224. ISSN 2181-7324.
8. Haydarova M.X. Model and psychological and pedagogical conditions conducive to the formation of managerial competenge of future primary school teachers// European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences (EJRRS). - Vol. 7 No. 11, 2019. ISSN 2056-5852. P-90.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 10 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).